

Qəzet
1931-ci ilin
aprelindən
çıxır

DƏNİZ

14 noyabr
2014-cü il
№ 37-38 (8951)
Qiyməti
38 qəpik

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin qəzeti

Azərbaycan yerləşdiyi regionda beynəlxalq təhlükəsizlik və sabitlik baxımından mühüm rol oynayır. Azərbaycan sanki sabitlik, inkişaf adasıdır və proqnozlaşdırılan ölkədir. Biz regionda sabitləşdirici qüvvə, amil kimi öz rolumuzu oynayırıq. Çünki biz regional əməkdaşlıq, iqtisadi təşəbbüslər, enerji və daşımalar sahəsinə aid olan addımlarla böyük nailiyyətlər əldə edə bilərik.

Siyasətimiz çox aydındır. Bu, regional əməkdaşlıq və qarşılıqlı dəstək vasitəsilə milli maraqlara, təhlükəsizliyə və sabitliyə doğru yönələn siyasətdir. Hər bir ölkə, əlbəttə ki, maksimal səviyyədə sabitlik və təhlükəsizliyə nail olmağa çalışır. Çünki bu, inkişaf üçün şərtidir. Əgər sabitlik və təhlükəsizlik olmasa, onda sərmayələr də olmayacaq. Sərmayəsiz isə bu gün dünyanın hətta inkişaf etmiş ölkələri belə irəliyə doğru gedə bilməz. Eyni zamanda, hər bir ölkə öz hüduqlarından kənarda da təhlükəsiz-

lik və sabitlikdə maraqlı olmalıdır. Axı, siz ayrıca adada yaşamırsınız, sizin qonşularınız var. Ona görə biz öz sərhədlərimizdən kənarda, o cümlədən daxildə - Azərbaycanda proqnozlaşdırılan və sabit vəziyyətin olmasında maraqlıyıq. Biz regional təhlükəsizlik və əməkdaşlıq məsələlərinə bu cür yanaşırıq.

İrəli sürdüyümüz iqtisadi, enerji və daşımalar təşəbbüsləri bütün iştirakçılara fayda verir. Biz Azərbaycanda qitələrarası daşımalar üzrə mühüm beynəlxalq layihələrə başlamışıq. Bu layihələr enerji təhlükəsizliyinə, enerji mənbələrinin şaxələndirilməsinə aiddir. Bu təşəbbüslərə qoşulmuş bütün ölkələr bundan bəhrələnilir. Belə halda əməkdaşlıq davamlı və faydalı olur. Bu səbəbdən fəaliyyətimizin bu hissəsi möhkəm iqtisadi bünövrəyə əsaslanır və inkişafın əsas qüvvəsidir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

TƏBRİK

Noyabrın 4-də “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Xəzər Dəniz Neft Donanmasının yaranmasının 65 ili tamam oldu. Yubiley münasibətilə Cəmiyyətin sədri Rauf Vəliyevin XDND-nin kollektivinə ünvanladığı təbrik məktubunda deyilirdi:

Əziz həmkarlar!

Kollektivin bütün üzvlərini Xəzər Dəniz Neft Donanmasının 65 illik yubileyi münasibəti ilə səmimi qəlbədən təbrik edir, çətin olduğu qədər də şərəfli işinizdə Sizə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Bugün Azərbaycanımızın nəinki regionda, hətta dünyada dinamik inkişaf edən dövlət kimi qəbul edilməsi, bölgədə iqtisadi güc sahibi olması bir reallıqdır.

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin “Əsrin müqaviləsi” ilə təməlini qoyduğu neft strategiyası Azərbaycana neft diyarı kimi əvvəlki şan-şöhrətini qaytarıb, dünyanın nəzərlərini yenidən respublikamıza cəlb edib. Fərəhli haldır ki, mahiyyət etibarilə müstəqil dövlətimizin inkişaf və tərəqqi konsepsiyası olan bu strategiya möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi altında uğurla davam etdirilərək Vətənimizin, xalqımızın mənafeyinə xidmət edir. Belə ki, əgər XX əsrin ən önəmli layihəsi “Əsrin müqaviləsi” idisə, XXI əsrin də ən nəhəng enerji layihəsi «Şahdəniz-2»dir. Sözügedən qaz yatağı dünyanın ən böyük yataqlarından biri olub, cari ilin sentyabr ayının 20-də təməli qoyulmuş “Cənub” qaz dəhlizinin resurs mənbəyidir. Yatağın işlənməsində neft donanmamızın fəal iştirakı tam təmin edilmişdir ki, bu da kollektivə öz potensialını nümayiş etdirməyə gözəl imkanlar yaradıb.

Dünyanın enerji coğrafiyasını yeniləşdirəcək bu tarixi layihə, şübhəsiz ki, Azərbaycanın uzunmüddətli və dayanıqlı iqtisadi inkişafına öz əvəzsiz töhfələrini verəcək və

ölkəmiz Avropanın təkə neft deyil, həm də təbii qaz bazarında əhəmiyyətli rol oynayacaqdır.

Azərbaycanda reallaşan transmilli layihələr, mübaliğəsiz demək olar ki, bugün Xəzər hövzəsini beynəlxalq əməkdaşlıq meydanına çevirib. Bu, “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti, o cümlədən Xəzər Dəniz Neft Donanmasının qarşısında geniş üfüqlər açır. Qeyd etmək xoşdur ki, Xəzərdə neft-qaz istehsalı proseslərini təmin etmək, dəniz özüllərini və estakadalarını inşa etmək, geoloji və coğrafi tədqiqatlar aparmaq, neft obyektlərini yığından mühafizə etmək, neftçiləri iş yerlərinə çatdırmaq kimi mühüm xidmətlərin göstərilməsi məhz yubileyini qeyd etdiyimiz müəssisəmizin gəmiləri ilə həyata keçirilir.

1949-cu ildə yaradılarkən əsasən kiçik subasımlı üzən vasitələrdən, dartma qüvvəsi çox da böyük olmayan yedək, təchizat və az sayda kran gəmilərindən ibarət olan neft donanmasının tərkibinə hazırda hövzədə neft-qaz hasilatı ilə bağlı çoxsaylı xidmətlər təklif edən, yüksək texniki göstəricilərə malik 188 gəmi daxildir. Və başlıcası, bu gəmilərdə ölkə rəhbərinin daim diqqət və qayğısını hiss edən, möhtərəm Prezidentimizin etimadını doğrultmağa çalışan, öz əməkləri ilə respublika iqtisadiyyatına töhfələr verən həmkarlarımız var.

Əminəm ki, kollektivin bütün üzvləri bundan sonra da öz bilik və bacarığına, zəngin təcrübəsinə əsaslanıb, Azərbaycanın tərəqqisi naminə işləyərək, yüksək göstəricilər əldə etməyə çalışacaqlar.

Sizi bir daha əlamətdar tarix münasibəti ilə təbrik edir, hər birinizə uzun ömür, möhkəm cansağlığı, fəaliyyətinizdə yeni-yeni uğurlar diləyirəm.

Hörmətlə,

**“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi”
Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin
Sədri Rauf VƏLİYEV**

DALĞALAN, BAYRAĞIM MƏNİM!

Biz öz himnimizi, bayrağımızı özümüz qədər sevməliyik. Çünki bu, bizim vətənimizə, millətimize, dövlətimizə olan sədaqət, sevgi və məhəbbətin rəmzidir.

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli Lider

Nə qədər əziz olduğundan xəbərsizsən belkə? Vətən adı çəkiləndə səcdəsində əyildiyimiz qədər əziz və müqəddəssən, Azərbaycan bayrağı!

Vətəni qorumağa gedəndə sənin önündə diz çöküb, and içir əsgər oğullarımız.

Fəaliyyətə başlayanda sənin önündə diz çöküb, and içir xalqın seçdiyi rəhbər.

Sən bizim torpağımıza, tariximizə, dövlətimizə sonsuz sevgimizdən yaranmışsın. Bütün dünyaya azadlıq eşqimizi, milli-mənəvi dəyərlərə və ümumbəşəri ideallara sadəqətimizi nümayiş etdirirsən.

9 noyabr - Dövlət Bayrağı

gününün təsis edilməsi möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin müstəqilliyimizə, dövlətimizin atributlarına verdiyi dəyər bariz nümunəsi olmaqla yanaşı, həm də milli bayrağa sevgimizin dövlət tərəfindən rəsmiləşdirilməsi deməkdir.

Gəmilərimizin də dor ağacında müstəqilliyimizin, suverenliyimizin, istiqlaliyyətimizin rəmzi olan bayrağımızın dalğalandığını görmək nə xoş! Bu, həm də o deməkdir ki, harda üzmlərindən asılı olmayaraq gəmilərimiz müstəqil Azərbaycanımızın bir parçasıdır.

Ən böyük arzumuz işğal olunmuş bütün torpaqlarımızda üçrəngli bayrağımızın dalğalandığını görməkdir. Azərbaycanın bugünkü inkişaf sürəti belə bir əminlik yaradır ki, o gün də uzaqda deyil.

Rasif TAHIROV

Dalğalan, bayrağım mənim, dalğalan! Bu günüm, sabahım, dalğalan! Dalğalan ki, zirvələrdə dalğalanmağın üçün canından keçənlərin ruhu şad olsun. Azərbaycan boyda sevgimizdən güc alıb, daha əzəmətlə dalğalan. Dalğalan ki, sən də Azərbaycanımızın qüdrətinə qüdrət, şöhrətinə şöhrət qata biləsən.

Dalğalan, fərəhim mənim!

Gərbimiz və himnimiz kimi, sən də dövlətimizin müstəqilliyini təcəssüm etdirirsən. Kimliyimizi dünyaya bəyan edirsən. Vətən boyda sevgimizlə önündə diz çökdükcə, sən daha uca zirvələrdə dalğalan. Daha uca zirvələrdə dalğalan ki, kor olmuş düşmənlərimiz də görsün və dərk etsin müstəqil Azərbaycanımızın ərəzi toxunulmazlığını. Daha uca zirvələrdə dalğalan ki, Allahın sevgisindən də kənarda qalmayasan...

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 348

Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2014-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 6 noyabr tarixli 173 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Dəniz Administrasiyasının, dənizçilik təhsil müəssisələrinin, gəmiçilik sahəsində fəaliyyət göstərən və donanmaya malik olan müəssisə, təşkilat və şirkətlərin işçilərinin və Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağı altında üzən mülki gəmilərin heyət üzvlərinin xidməti geyim formalarının və fərqlənmə nişanlarının təsviri və onların təchizatına dair Qaydalar" da dəyişikliklər edilməsi haqqında

"Dəniz limanları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 18 aprel tarixli 945-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 20 aprel tarixli 395 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası haqqında Əsasnamə"də dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 14 may tarixli 161 nömrəli Fərmanının 1.1.4-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 6 noyabr tarixli 173 nömrəli qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 11, maddə 934; 2010, № 3, maddə 264; 2011, № 8, maddə 786; 2012, № 10, maddə 1023; 2014, № 1, maddə 60) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Dəniz Administrasiyasının, dənizçilik təhsil müəssisələrinin, gəmiçilik sahəsində fəaliyyət göstərən və donanmaya malik olan müəssisə, təşkilat və şirkətlərin işçilərinin və Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağı altında üzən mülki gəmilərin heyət üzvlərinin xidməti geyim formalarının və fərqlənmə nişanlarının təsviri və onların təchizatına dair Qaydalar" a 2 nömrəli Əlavə - "Azərbaycan Respublikasının gəmiçilik sahəsində fəaliyyət göstərən və donanmaya malik olan müəssisə, təşkilat və şirkətlərin işçilərinin, dənizçilik təhsil müəssisələrinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağı altında üzən mülki gəmilərin heyət üzvlərinin xidməti geyim formalarının üzərində olan fərqlənmə nişanlarının təsviri"nin "Vəzifə" sütununda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 6-cı kateqoriyadan "Liman məntəqəsinin dispetçeri, təhlükəsizlik texnikası üzrə mühəndisi, bələdçisi" və "Liman məntəqəsinin dispetçeri, dəniz vağzalıının növbətçisi" sözləri çıxarılsın.

2. 7-ci kateqoriyadan "Liman məntəqəsinin şöbə rəisi, təhlükəsizlik texnikası üzrə rəisin köməkçisi, baş dispetçeri, liman tərkibində olan yardımçı donanma rəisinin müavini, rabitə xidmətinin müdiri, yük sahəsinin və dəniz vağzalıının rəisi, baş bələdçisi, dispetçeri, təhlükəsizlik texnikası üzrə mühəndisi, liman nəzarəti müfəttişi və dəniz vağzalı rəisinin müavini" sözləri çıxarılsın.

3. 8-ci kateqoriyadan "Liman məntəqəsinin kapitanının müavini, baş mühəndisi və dəniz vağzalıının rəisi" sözləri çıxarılsın.

4. 9-cu kateqoriyadan "Liman məntəqəsinin kapitanı və baş bələdçisi" sözləri çıxarılsın.

5. 10-cu kateqoriyadan "Liman məntəqəsi rəisinin müavini" sözləri çıxarılsın.

6. 11-ci kateqoriyadan "Liman məntəqəsinin rəisi" sözləri çıxarılsın.

Artur RASİ-ZADƏ,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 350

Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2014-cü il

"Dəniz limanı kapitanı haqqında Əsasnamə"nin, "Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması Qaydaları"nın və "Gəmilərin nəzarət yoxlamasına dair Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 4 aprel tarixli 59 nömrəli qərarında dəyişikliklər edilməsi haqqında

"Dəniz limanları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 18 aprel tarixli 945-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 20 aprel tarixli 395 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan

Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası haqqında Əsasnamə"də dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 14 may tarixli 161 nömrəli Fərmanının 1.1.4-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 4 aprel tarixli 59 nömrəli qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 4, maddə 439) ilə təsdiq edilmiş 1 nömrəli Əlavə - "Dəniz limanı kapitanı haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1.5-ci bənddə hər iki halda "liman rəhbərinin" sözləri "liman idarəsinin" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. 1.9-cu bənddə və 1.10-cu bəndin birinci cümləsində "liman rəhbəri" sözləri "liman idarəsi" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. 2.2.8-ci yarımbəndin ikinci cümləsində "liman ərazisində" sözləri "limanın ərazisində və akvatoriyasında" sözləri ilə əvəz edilsin.

Artur RASİ-ZADƏ,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 351

Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2014-cü il

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Nizamnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 24 yanvar tarixli 18 nömrəli qərarında dəyişiklik edilməsi haqqında

"Dəniz limanları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 18 aprel tarixli 945-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 20 aprel tarixli 395 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası haqqında Əsasnamə"də dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 14 may tarixli 161 nömrəli Fərmanının 1.1.4-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 24 yanvar tarixli 18 nömrəli qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 1, maddə 67) ilə təsdiq edilmiş 1 nömrəli Əlavə - "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Nizamnaməsi"nin 3.2.1-ci yarımbəndində "limanlar" sözü "dəniz limanları (bundan sonra - liman)" sözləri ilə əvəz edilsin.

Artur RASİ-ZADƏ,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 353

Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2014-cü il

"Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi məsələləri üzrə normativ aktların təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 8 may tarixli 83 nömrəli qərarında dəyişikliklər edilməsi barədə

"Dəniz limanları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 18 aprel tarixli 945-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 20 aprel tarixli 395 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası haqqında Əsasnamə"də dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 14 may tarixli 161 nömrəli Fərmanının 1.1.4-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

"Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi məsələləri üzrə normativ aktların təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 8 may tarixli 83 nömrəli qərarının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 5, maddə 364; 2003, № 8, maddə 460; 2006, № 6, maddə 584; 2007, № 10, maddə 1021; 2012, № 10, maddə 1031) 1-ci hissəsinin on birinci abzasında "Nizamnaməsi;" sözü "Nizamnaməsi təsdiq edilsin (əlavə olunur)." sözləri ilə əvəz edilsin, on ikinci abzası ləğv olunsun.

Artur RASİ-ZADƏ,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

DƏRS İLİ UZADILIB

Nazirlər Kabineti Təhsil Nazirliyinin təklifini nəzərə alaraq dərslərin artırılması ilə bağlı "Ümumtəhsil məktəbinin Nümunəvi Nizamnaməsi"nə dəyişiklik edib.

Dəyişikliyə əsasən ümumtəhsil məktəblərində dərslərin məşğələləri sentyabrın 15-də başlayıb uyunun 14-də başa çatacaq.

Dərs ili iki yarımla bölünəcək, birinci yarımla 15 sentyabr -26 yanvar, ikinci yarımla 1 fevral -14 iyun tarixlərini əhatə edəcək. Dərs ili ərzində tətillər 5 gün payız tətili (16-20 noyabr), 5 gün qış tətili (27-31 yanvar) və ibtidai siniflər üçün 5 günlük (1-5 may) əlavə yaz tətili müəyyən ediləcək.

Yaranmış şəraitdən və vəziyyətdən asılı olaraq, Təhsil Nazirliyinin əmrinə əsasən respublikanın bütün ərazisində və yaxud bu və ya digər ərazi vahidində dərslərin müddətində və tətillərin müddətində dəyişikliklər edilə bilər.

Qeyd edək ki, indiyə qədər ümumtəhsil məktəblərində dərslərin məşğələləri, bir qayda olaraq, sentyabrın 15-də başlayıb mayın 31-də başa çatırdı. Dərs ili 15 sentyabr - 29 dekabr və 6 yanvar - 31 may olmaqla iki yarımla bölünürdü. Dərs ili ərzində 6 gün payız tətili (12-17 noyabr), 7 gün qış tətili (30 dekabr-5 yanvar), 8 gün yaz tətili (17-24 mart) və birinci siniflər üçün 6 günlük (12-17 fevral) əlavə tətillər müəyyən edilmişdi.

XƏZƏR DƏNİZ NEFT DONANMASI - 65

BELƏ OLA HƏMİŞƏ!

Dünya neft sənayesinin beşiyi sayılan ölkəmizdə qədim zamanlardan neft çıxarılır. Keçən əsrin ortalarından isə Xəzərin dərin qatlarından da neft hasil edilir.

Xəzərdə karbohidrogen ehtiyatlarının istehsalının həm də dənizçilərin böyük fədakarlığı hesabına başa gəldiyini isə qəhrəman neftçilər də etiraf edirlər.

Təsadüfi deyil ki, "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Xəzər Dəniz Neft Donanmasının tarixi də Azərbaycanda dəniz neft sənayesinin yaranması ilə təxminən eyni dövrə təsadüf edir. Dənizçilərimiz düz 65 ildir ki, Xəzər şelfində, dənizin Azərbaycan sektorunda qiymətli enerji daşıyıcıları hasil edən qəhrəman neftçilərlə əl-

artırmaq məqsədilə genişmiqyaslı işlərə, o cümlədən Xəzər Dəniz Neft Donanmasının möhkəmləndirilməsinə başlanır. Keçmiş SSRİ-nin istehsalı olan müxtəlif gəmilərin modernləşdirilməsi işləri həyata keçirilir. Məsələn, göyörtələrində kranlar quraşdırıldıqdan sonra "İz-

1970-ci ildən dənizin daha dərin yerlərindən neft istehsal edilməsi donanma üçün güclü və daha geniş texniki imkanlara malik gəmilərin alınmasını zəruriyyətə çevirir. Amma o zamanlar SSRİ gəmiqayıranlarının neftçixarma üçün tələb olunan xüsusi təyinatlı gəmiləri inşa etmək təcrübəsi yox idi. Bu işi xarici tərsanələrə həvalə etmək üçün isə böyük məbləğdə valyuta tələb olunurdu.

Ulu öndər H. Əliyevin həmin illərdə Azərbaycana rəhbərlik etməsi məsələnin müsbət həllinə imkan verir.

Hollandiyada 1973-cü ildə tikilən "Süleyman Vəzirov" borudüzən gəmisi dənizin dərinliyi 195 metrə qədər olan sahələrində sualtı boru xətlərinin çəkilməsini təmin edir. Onun fəaliyyətini təmin etmək üçün Norveçdə 7040 at gücündə 3 təchizat gəmisi də inşa edilir.

1978-ci ildə XDND Fransa gəmiqayıma müəssisəsinin istehsalı olan və 200 metrə kimi dərinlikdə işləmək üçün sualtı dalgıç kompleksi ilə təchiz edilmiş "Əli Əmirov" geoloji-kəşfiyyat, 1980-ci ildə Almaniyada tikilmiş və 2500 ton yükqaldırma imkanına malik kran gəmiləri ilə möhkəmləndirilir.

1980-ci illərin əvvəllərindən "Günəşli" yatağının mənimlənməsinə başlanılır. Bakı Dərin Dəniz Özülləri Zavodunda hazırlanan platformaların dayaq bloklarının və neft qurğularının yatağa nəqli və quraşdırılması üçün xüsusi təyinatlı üzən vasitələr lazım gəlir. Bu məsələ də Ulu öndərin köməyi ilə qısa vaxtda həll edilir. XDND üçün Almaniyada 18000 ton yükqaldırma və yükünü özünəboşaldan STV-1 barjı və Fransada 2 ədəd 2000 ton yükqaldırma TMI tipli barjlar tikilir.

Ümumiyyətlə, XDND təkcə 1980-1991-ci illərdə xarici ölkələrdə tikilmiş 40-2500 ton yükqaldırma 17 kran, 4000-8000 at gücündə 23 ədəd təchizat, 12 sərnişin, 9 yangınsöndürən, 4 yedək, 1 ədəd 18000 ton yükqaldırma barj, 1 ədəd 300 metrə qədər dərinlikdə borudüzən, 1 ədəd 300 metrə qədər dərinlikdə sualtı dalgıç işi görən dalgıç, bütövlükdə 82 gəmi alır.

Donanma fəaliyyətə başladığı ilk vaxtlardan gəmilərə təmir və texniki xidmətin göstərilməsi üçün müvafiq təmir bazalarının yaradılması da

diqqətdən kənar qalmır. 1953-1955-ci illərdə gəmi təmiri emalatxanaları təşkil edilir, "Bibiheybət" gəmi təmiri zavodu tikilib istifadəyə verilir. Bundan başqa, 1980-ci illərdə zavod 4500, 5000 və 15000 tonluq üzən doklar alır. Bu doklar gəmilərin sualtı hissəsinin təmirinin keyfiyyətini xeyli yaxşılaşdırmağa imkan verir.

Onu da qeyd edək ki, 1970-1980-ci illərdə bütün Xəzəryanı ölkələrin sektorlarında neft-qaz yataqlarının ilkin kəşfi də məhz XDND-nin gəmiləri vasitəsi ilə Azərbaycan neftçiləri tərəfindən həyata keçirilib.

Bu gün dənizdə neft-qaz istehsalı ilə bağlı işlərin həyata keçirilməsi üçün elə bir dəniz nəqliyyatı xidməti yoxdur ki, dənizçilərimizin əlindən gəlməsin.

Bu da danılmaz həqiqətdir ki, Ulu öndər Heydər Əliyevin hələ ötən əsrin 70-80-ci illərində neft sənayesinin və donanmanın inkişafı üçün gördüyü mühüm işlər müstəqillik illərində dadımıza çatdı. Məhz bu uğurlu bünövrə üzərində yeni neft strategiyasını reallaşdırmaq mümkün oldu.

Başqa sözlə, Ulu öndərin müəllifi olduğu "Əsrin müqaviləsi" nə ilk xeyir-duanı da özünün hələ keçmiş sovetlər birliyinin vaxtında respublikamızda yaratdığı nəhəng neft sənayesi kompleksi və donanma verdi. Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin sözləri ilə desək: "Bizim çox inkişaf etmiş neft infrastrukturumuz, xüsusi gəmilərimiz və platformalarımız olmasaydı, "Əsrin kontraktı"nın imzalanması, hesab edirəm ki, bizə o qədər də böyük səmərə verməzdi, ümumiyyətlə, xarici şirkətlər

məsində donanmamızın kəşfiyyat, kran, təchizat, yedək gəmilərinin xidmətlərindən geniş istifadə edilməyə başlandı. Məhz XDND Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin sifarişləri əsasında sualtı boru kəmərlərinin çəkilişini təmin etdi, yeni tikilmiş platformaların, dayaq bloklarının hasilat nöqtələrinə nəqli, dəniz obyektlərinin quraşdırılması, onların təhlükəsizliyinin təmin olunması, dalgıç işlərinin görülməsi kimi mürəkkəb əməliyyatların öhdəsindən layiqincə gəldi. Və təbii ki, bu müddətdə donanmanın modernləşdirilməsinə, daha müasir nəqliyyat vasitələri ilə təchiz edilməsinə də xüsusi diqqət yetirilirdi.

Dənizçilərimizin təkcə "Əsrin müqaviləsi" çərçivəsində Xəzərdə çıxarılan karbohidrogenlərin dənizdən sahilə nəqli üçün yeni infrastrukturun yaradılmasındakı xidmətlərini xatırlayanda, sinəmiz iftixar hissi ilə dolur. "Azəri" yatağı işlənməyə başladığı dövrdən Xəzərin Azərbaycan bölməsində çəkilən kəmərlərin ümumi uzunluğu 1000 kilometrə ötdü. Sayı 20-ni keçən bu sualtı kəmərləri çəkmək üçün ümumi çəkisi yarım milyon tondan çox olan borulardan istifadə edilirdi. Boru xətləri keçən sahədə suyun dərinliyi bəzən 180 metrə çatırdı. Neft və səmt qazını dənizdən sahilə nəql etmək üçün ayrıca kəmərlərin inşası neftçilərlə yanaşı, məhz "İsrafil Hüseynov" borudüzən, "Akademik Tofiq İsmayılov" dalgıç gəmiləri ... dənizçilərinin böyük fədakarlığı ilə gerçəkləşdi. Və yaxud, Xəzərin dibindəki xəzinəni hasil etmək üçün dənizdə ən müasir platformalar quraşdırılır. Hər platformanın dayaq ta-

ələ, çiyin-çiyinə çalışırlar. Hazırda Xəzər dənizində mövcud olan bütün obyektlərin tikintisi, yataqların açılması və işlənməsi Xəzər Dəniz Neft Donanması dənizçilərinin fəal iştirakı ilə həyata keçirilir.

Hələ 1904-cü ildə Xəzərin ləpədyəyində yerləşən Piralahı adasının Şimal sahilində ilk özüllü qoyulur, 30 il sonra isə Şimal akvatoriyasında metal dirəklər üzərində ilk qazma qurğusu quraşdırılır. Xəzərdə axtarış-kəşfiyyat işləri aparmaq üçün 1944-cü ildə Dəniz Nəqliyyat İdarəsi yaradılır. 1949-cu il noyabrın 4-də isə Xəzərdə neft və qaz yataqlarının kəşfiyyatı və işlənməsində neftçilərə xidmət göstərmək məqsədilə keçmiş SSRİ Neft Sənayesi Nazirliyinin müvafiq əmri ilə Xəzər Dəniz Neft Donanması yaradılır. İlk vaxtlar XDND-nin balansındakı gəmilərlə dənizin yalnız 20 metrə qədər dərinliklərində kəşfiyyat və inşaat işləri aparmaq mümkün idi. Dənizdə neftçixarma prosesi genişləndikcə, fəaliyyətə 66 ədəd kiçik üzən vasitələr və gücü az yedək gəmilərlə başlayan XDND də inkişaf edir.

Noyabrın 7-də Neft Daşlarında ilk neft quyusu güclü fontan vurduqdan, yataqda böyük həcmdə neft ehtiyatı aşkar edildikdən sonra bu rayonda hasilat

mail" lixterindən, "Tula" çay gəmisindən kran gəmiləri kimi istifadə edilir.

1950-ci illərin əvvəllərindən donanma üçün yeni gəmilər - Həştərxanın "Krasniye Barrikada" zavodundan 20 tonluq kran, 50 nəfərlik sərnişin, 300 at gücündə yedək gəmiləri, Nijni Novqoroddan 40 tonluq kran, Sankt-Peterburqdan 600 at gücündə yedək və yangınsöndürən gəmilər, Sosnovkadan xidməti və dalgıç katerləri alınır.

1965-ci ildə Nijni Novqorodun "Krasnoye Sormovo" zavodunda tikilən və 250 ton yükqaldırma "Koroğlu" kran gəmisi isə dənizin 60 metr dərinliyində sahələrində inşaat işləri aparılmasını mümkün edir.

1960-1970-ci illərdə Bakıda və Polşada tikilən 600 nəfərlik "Babazadə" və "Volqoqrad" gəmiləri istismara verildikdən sonra isə sərnişin daşınması ilə bağlı çətinliklər tam aradan qaldırılır.

Ümumiyyətlə, 1950-1970-ci illərdə donanma müxtəlif təyinatlı gəmilər və üzən qurğularla möhkəmləndirilir. Bunlar kran, sərnişin, yedək, dalgıç, geoloji-kəşfiyyat, yangınsöndürən gəmilər, kiçik yedək və xidmət katerləri, barjlar və sair idi.

1994-cü ildə Azərbaycana sərmayə qoyacaqdı-qoymayacaqdı, bu, hələ sual doğururdu".

"Əsrin müqaviləsi" isə sadəcə Azərbaycanın neft sənayesinin yeni inkişaf dövrünə qədəm qoyması demək deyildi. Bu, həmin dövr üçün Azərbaycanın bəlalardan qurtulmaq, müstəqilliyini qoruya bilmək imkanı və ölkənin iqtisadi yüksəlişi üçün təməl daşı idi.

Ulu öndərimizin sarsılmaz iradəsi ilə həyata vəsiqə qazanan və sonralar layiqli varisi möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən çox məharətlə davam etdirilən yeni neft strategiyası Xəzər Dəniz Neft Donanmasının da qarşısında yeni üfqlər açdı. Belə ki, "Əsrin müqaviləsi" çərçivəsində nəzərdə tutulmuş bir sıra mühüm işlərin yerinə yetiril-

vası, dayaq bloku, qazma, hasilat, yaşayış hissələri və sair qurğuları var. Ayrı-ayrı avadanlıqları xaricdən gətirilən və yerli infrastrukturardan istifadə olunaraq ölkəmizdə inşa edilən platformaların tikintisi hələ hər şey demək deyil. İşin qalan yarısı donanmamızın çiyinə düşür. Belə ki, qurğuları dənizə ixtisaslaşmış gəmilərimiz aparır və orada xüsusi təyinatlı digər gəmilərimiz onların quraşdırılmasını həyata keçirir. Xəzərin hansı hissəsində platformalar quraşdırılırsa, deməli bizim "Azərbaycan" kran gəmisi oradadır...

Hazırda Xəzər Dəniz Neft Donanmasının 188 gəmisi (bura kran, təchizat-yedək, dalgıç, borudüzən, mühəndis-geoloji,

(Davamı 4-cü səhifədə)

(Əvvəlki 3-cü səhifədə)

sərnişin və sair gəmilər daxilidir) var. Gəmilərimizlə dəniz şelfində neft-qaz çıxarılması ilə bağlı müxtəlif təyinatlı xidmətlər göstərilir. Bura seysmik və geoloji axtarış, dəniz özüllərin

Şıltaq Xəzərdə gəmilərin təhlükəsiz istismarı xeyli dərəcədə kadrların peşəkarlığından asılıdır. Donanmada kadr hazırlığına, onların biliyinin, peşəkarlığının artırılmasına daim diqqət yetirilir. Donanmada

BELƏ OLA HƏMİŞƏ!

daşınması və estakadaların tikilməsi, neft-qaz quyularının qazılması, dəniz obyektlərinin abadlaşdırılması, istismar dövründə təmir işlərinin təmin olunması, yanğından mühafizəsi, neft-qaz kəmərlərinin çəkilməsi, neftçilərin iş yerlərinə çatdırılması, yanacaq-sürtkü materiallarının, kimyəvi reagentlərin daşınması, sualtı-texniki, qəza-xilasetmə işləri və sair daxildir.

yaxşı bilirlər ki, bu işdə xırda nöqsana belə yol vermək olmaz. Niyə? Çünki üzən heyətin hər bir üzvünün yararlığını - tutduğu vəzifəyə uyğun olub-olmadığını həm də dəlilov Xəzər "yoxlayır."

Düz 65 ildir ki, XDND-nin fədakar dənizçiləri dəlilov Xəzərin bütün çətinliklərinə məharətlə sinə gərərək iqtisadiyyatımızın möhkəmlənməsinə, ölkəmizin

Artıq dünyanın təkə neft deyil, həm də təbii qaz bazarında mühüm rol oynayan ölkəmizin təşəbbüsü ilə Xəzərdə reallaşan nəhəng transmilli layihə XDND-yə də fəaliyyətini xeyli genişləndirmək imkanı verib. Hazırda əsasən XXI əsrin çox böyük enerji layihəsi olan "Şahdəniz-2" qaz yatağının işlənməsinə cəlb edilən dənizçilər bağlanmış müqavilələr əsasında digər sifarişləri də vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirməyə çalışırlar.

qüdrətlənməsinə sanballı töhfələrini verirlər. 65 il əvvəl Xəzərə sədaqət andı içən kollektiv bu gün də andına sədaqətlidir. 65 ildir ki, onların fədakarlığı qarşısında Xəzər da baş əyir. Və ötən 65 ildə həmişə belə olub. Arzu edirik ki, belə ola həmişə!

"Dəniz" in çoxsaylı oxucuları da XDND-nin kollektivini yubiley münasibətilə ürəkdən təbrik edir, yeni-yeni uğurlar arzulayırlar.

Rasif TAHİROV

DEMOKRATİK İNKİŞAFIN QARANTI

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyasının qəbul olunmasının 19 ili tamam oldu. 1995-ci il noyabrın 12-də qəbul edilmiş Konstitusiyaya qabaqcıl dünya təcrübəsinə, qanun yaradıcılığı prinsiplərinə, çoxəsrlik dövlətçilik ənənələrimizə əsaslanır. Milli Konstitusiyanın qəbulu ölkəmizin həyatında mühüm tarixi hadisə kimi yadda qalmışdır. Demokratiya, dövlət suverenliyi, insan və vətəndaş hüquqlarının prioritet kimi hamılıqla qəbul edilmiş dəyərlər Əsas Qanunun təməl prinsiplərini təşkil edir. Konstitusiyanın qəbulu cəmiyyət və dövlət həyatında demokratik dəyişikliklər üçün böyük yol açmış, insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinə əlverişli şərait yaratmaqla həyatımızın bütün sahələrinin inkişafına təkən vermişdir.

Ümumiyyətlə, tarixi təcrübə sübut edir ki, yeni müstəqillik əldə edən və ya hüquq sistemində köklü dəyişikliklərin həyata keçirildiyi, hüquqi dövlət quruculuğunu qarşıya məqsəd qoymuş dövlətlərdə, bir qayda olaraq, yeni Konstitusiyanın qəbulu böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Belə ki, cəmiyyətdə siyasi sabitliyin, sülhün, ümumi razılığın, hətta bəzi hallarda milli barışığın qarantı kimi çıxış edən Konstitusiyaya, eyni zamanda dövlətin gələcək problemlərini əks etdirir, şəxsiyyət, cəmiyyət və dövlət arasında münasibətlərin sivil çərçivələrini müəyyənləşdirir. Əsas Qanun bütün hüquq sistemində xas olan hüquqi tənzimlənmə funksiyasını yerinə yetirməklə yanaşı, sosial, siyasi, humanist funksiyaları da həyata keçirir.

Dövlət quruculuğunun təməl prinsiplərini müəyyənləşdirən Konstitusiyaya həm də cəmiyyətin həyatının başlıca sahələrinə dövlətin müdaxiləsinin meyarlarını və yol verilən həddini dəqiqləşdirir, bu sahədəki dövlət siyasətinin ümumi istiqamətlərini təsbit edir.

Konstitusiyanın qəbul edilməsi milli dövlətçilik tariximizdə yeni bir mərhələ açdı. Dövlət quruculuğunda, ictimai-siyasi, sosial-mədəni və iqtisadi sahələrdə demokratik proseslərə təkən verdi. İnsan hüquq və azadlıqlarının prioritetliyi prinsiplərinə əsaslanan Konstitusiyamız demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu üçün möhkəm təməl yaradır, cəmiyyətdə humanizm, milli həmrəylik və tolerantlıq ruhunu təsbit edir və vətəndaşların müxtəlif sosial qrupları arasında harmonik münasibətləri stimullaşdırır.

Konstitusiyada insan amili, vətəndaşların hüquqları, onların rifahının və təhlükəsizliyinin təmin olunması ön plana çəkilmişdir. Əsas Qanunumuz, həmçinin dünya azərbaycanlılarının birliyinin, həmrəyliyinə möhkəmlənməsinə xidmət edir, onların beynəlxalq konvensiyalarda təsbit olunmuş hüquq və azadlıqlarının Azərbaycan dövləti tərəfindən qorunmasına təminat verir.

Azərbaycan Respublikasının
KONSTITUSİYASI

12 noyabr 1995-ci ildə referendum yolu ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk milli Konstitusiyasının qəbul edilməsi qarşıda geniş üfüqlər açmışdır. Ümummilli lider, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin yeni Konstitusiyamızın hazırlanmasında, qəbul edilməsində gərgin əməyi və töhfəsi danılmazdır.

Ötən 19 il ərzində Konstitusiyaya humanist, dinamik və realist bir sənəd olduğunu sübut etmişdir. Onun əhatə etdiyi bütün sahələrdə hüquqi dövlət quruculuğu, bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin tətbiqi, siyasi həyatın demokratikləşdirilməsi, insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunması ilə bağlı mühüm irəliləyişlər baş vermişdir.

Ölkəmizdə demokratik prinsiplər və dəyərlər, insan hüquq və azadlıqları getdikcə daha dolğun və real məzmun kəsb edir, vətəndaşların əsas hüquqlarının mühafizəsinin milli mexanizmləri təkmilləşdirilir, bu sahədə beynəlxalq təşkilatlarla səmərəli əməkdaşlıq həyata keçirilir. Ölkəmiz dünya dövlətləri içərisində öz müstəqil siyasəti, inkişaf perspektivləri, potensialı və dövlət idarəçiliyinin effektiv təşkili ilə seçilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, hər bir vətəndaşın qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri dövlətimizin Konstitusiyalı quruluşunun qorunması və gücləndirilməsi, insan hüquq və azadlıqlarının hamı tərəfindən dönmədən və ardıcıl müdafiəsi, hüququn aliliyinin, cəmiyyətdə sülhün və vətəndaş həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsindən ibarətdir. Unutmamalıyıq ki, Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi onun iqtisadiyyatı və suveren ölkə olaraq mövcudluğu xalqımızın ən qiymətli və əvəzedilməz nailiyyətidir. İqtisadiyyatımızın inkişaf etdirilməsi və möhkəmləndirilməsi, dövlətimizin bu gün lider ölkələr sırasında olmasında Konstitusiyamızın rolu inkaredilməzdir.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişafı və gücləndirilməsində, Konstitusiyamızın qəbulunda müstəsna xidmətləri olmuş müdrik siyasətçi, Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin sərf etdiyi böyük zəhmət artıq neçə illərdir ki, öz real töhfələrini verir. Bu gün dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin başladığı şərəfli missiya Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ölkədə yaranmış əlverişli siyasi, hüquqi və iqtisadi mühit Azərbaycanın daha gözəl gələcəyinə inamı artırır. Ölkə başçısının fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının ehtiva etdiyi mütərəqqi dəyərlərə sadiqlik, onların qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi üzərində qurulmuşdur.

Konstitusiyamızın müəyyənləşdirdiyi inkişaf yolunda, hüquqi-demokratik və dünyəvi dövlət quruculuğu işində xalqımıza yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Vaqif ƏMİRASLANOV,
tarix elmləri namizədi

Yüz ölçüb, bir biçməyəndə...

İndiyədək iştirak etdiyiniz layihələrdən keyfiyyət, zaman və büdcə baxımından uğurlu almanları yadınıza salmağa çalışın. Çox güman ki, ən yaxşı halda bir və ya iki layihəni xatırlayacaqsınız. Bir çox halda layihələr yuxarıda qeyd olunan amillər üzrə tələblərin yerinə yetirilməməsi baxımından uğursuzluğa uğrayır.

Ümumiyyətlə, dünyanın bir sıra təşkilatları tərəfindən həyata keçirilən müvafiq araşdırmaların nəticələrini cəmlədikdə meydana gələn rəqəmlər aşağıdakı vəziyyəti ortaya qoyur:

- qoyulan hədəflər içərisində nail olunmayan layihələrin nisbəti: 70%

- ümumən uğursuz hesab olunan layihələrin nisbəti: 34%

Layihələrin uğursuzluğunun səbəbləri arasında "Düzgün planlaşdırılmama"nın payı 39%-dir. Dünyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrində yanlış planlaşdırmanın səbəb olduğu uğursuz layihələr nisbəti inkişaf etmiş ölkələrdəki layihələrlə müqayisədə daha yüksəkdir.

Bəs görəsən "bir məsələnin üzərində diqqətli düşünmək"lə bağlı ibrahimlik məsələ və atalar sözləri ilə zəngin dəyərlərə sahib olan bir çox ölkələr növbə layihələrə gəldikdə, niyə həssas davranmağa tənbellik edirlər?

Planlaşdırmanın uğursuzluğunun əsas səbəbləri olaraq bunlar göstərilə bilər:

Planlaşdırma üçün yetərincə zamanın ayrılması. Layihələrin planlaşdırılması üzrə ən çox müşahidə olunan bu problemin əsas səbəbi şirkət rəhbərliyinin layihələrin son nəticələrini maksimum tez görməyə tələsməsi

dir. Hətta layihəyə məsləhət xidmətini göstərəcək şirkətləri seçərkən seçim edən şirkətin rəhbərliyi bir çox hallarda planlaşdırma prosesini daha qısa müddətə həyata keçirəcək şirkətlərə üstünlük verir. Bunun qarşısını almaq üçün əlverişli yol - planlaşdırma prosesinə yetərincə zaman ayırmaqdır, əks təqdirdə layihənin gedişatı böyük vaxt itkisi ilə müşayiət olunacaqdır.

Planlaşdırma dövründə zaman qrafiki baxımından maksimum optimist və hətta, utopik davranma. Şirkət və layihə rəhbərliyi qısa müddət ərzində layihə ilə bağlı mümkün qədər çox iş görməyə çalışır. Layihə rəhbərlərinin hər hansı bir layihənin və ya layihə komponentinin müəyyən müddətdən tez bitiriləcəyinin mümkünsüzlüyünü bildikləri halda belə, səhmdarlar qarşısında işin iki dəfə tez bitiriləcəyinə dair öhdəlik götürmələri hallarına rast gəlinir. Əksər hallarda layihənin müəyyən komponentləri çərçivəsində belə öhdəliklərin mövcudluğu layihə qrupu və əlaqəli qurumlar daxilində layihənin bütövlükdə icrası ilə bağlı ruh düşkünlüyünün və inamsızlığın yaranmasına səbəb olur. Problem yaratmamağın yolu maksimum realist olmaqdır.

Planlaşdırma prosesinin sistemləşdirilməməsi. Layihə rəhbəri planlaşdırmağa başlamazdan əvvəl, bu prosesin özünü planlaşdırmalıdır.

Planlaşdırmanın daha çox standartlara və təcrübəyə deyil, ehtimallara əsaslanması. Layihə idarəetməsi ilə bağlı keçirilən təlimlərdə diqqətə çəkilən əsas mövzulardan biri də layihənin planlaşdırılması zamanı daha çox keçmiş təcrübəyə və mövcud beynəlxalq

standartlara istinad edilməsinin vacibliyidir. Bu zaman, öncə görülmüş layihələrdən əldə edilən təcrübəyə əsaslanaraq xüsusi diqqətin ayrılmasını tələb edən məsələlər ayrıca qeyd olunmalıdır.

Layihə qrupu tərəfindən korporativ hədəflərin düzgün mənimsənilməməsi. Bu problemin müşahidə olunmasının əsas səbəbi layihə qrupu tərəfindən layihəyə daha kiçik prizmadan baxılmasıdır. Layihə qrupu buna yol verməmək üçün şirkətin korporativ hədəf və məqsədləri ilə kifayət qədər yaxından tanış olmalıdır.

Maliyyə hesablamasının düzgün aparılmaması. Bu problemin meydana gəlməsinin iki əsas səbəbi olur. Bunlar layihənin məbləği daha yüksək olduğu halda səhmdarlar tərəfindən maliyyələşdirilməyə ehtiyat edilməməsi, maliyyə ehtiyacının lazım olduğundan az göstərilməsi və hesablama zamanı bütün təfəsilatların nəzərə alınmamasıdır.

Planlaşdırmanın yetərsiz məlumatlara əsaslanaraq həyata keçirilməsi. Bunun baş verməməsi üçün atılacaq tək addım - layihəyə töhfə verə biləcək əlaqəli şəxslərin hamısından bütün lazımi məlumatların alınaraq mərkəzləşdirilməsidir.

Planlaşdırmanın layihə qrupu tərəfindən deyil, şirkətin planlaşdırma şöbəsi və ya departamenti tərəfindən həyata keçirilməsi. Bəzi hallarda şirkət daxilində qurumlardan birinin digərinin fəaliyyətinə müdaxilə hallarının şahidi oluruq. Bu struktur bölmə daxilindəki funksiyaların dəqiq müəyyənləşməməsi səbəbindən baş verə bildiyi kimi, struktur bölmələrin hər birinin əldə olunacaq nailiyyətin daha çox onların adına yazılması istəyi ilə də əlaqədar ola bilər. Burada ən optimal variant şirkət rəhbərliyi tərəfindən layihə planlaşdırması ilə bağlı funksiyaların əvvəlcədən qəti şəkildə layihə rəhbərinə (qrupuna) ötürülməsi və bu barədə əlaqəli struktur bölmələri məlumatlandırmasıdır.

Planlaşdırmanın kadr potensialına uyğun aparılmaması. Layihə rəhbəri kadr potensialını nəzərə almadan, sanki ideal layihə qrupu və struktur bölmə potensialı mövcuddur kimi, planlar qurur. Nəticə isə acınacaqlı olur. Ən peşəkar variant şirkət rəhbərliyini layihənin uğurlu olması üçün daha perspektivli kadrları işə cəlb etmə ehtiyacının mövcudluğuna inanmaqdır.

Uğursuzluğun baş vermə səbəbləri kimi göstərilən və bir çox hallarda bir-biri ilə əlaqəli olan bu nümunələrin sayını artırmaq da olar. Sözügedən səbəbləri ümumiləşdikdə, qeyd olunan problemlərin baş verməməsi üçün ən yaxşı çarə hər hansı bir layihənin başlanğıc mərhələsində atalarımızın dediyi kimi yüz ölçüb, bir biçməkdir. Yüz ölçüb, bir biçməyin yolu isə düzgün və davamlı ünsiyyətdən keçir və təbii ki, nəticədə növbəti uğurlu layihəyə imza atılacaq.

Mirzə ABDULLAYEV, Strateji inkişaf, marketing və investisiya layihələri departamentinin rəisi

DÜŞMƏNLƏ DOST KİMİ RƏFTAR ETDİKÇƏ...

İRƏVAN QUBERNİYASI

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin elan edilməsi ərəfəsində Qərbi Azərbaycan torpaqlarında mövcud olan inzibati ərazi vahidi. Qədim Azərbaycan torpağı olan İrəvan bölgəsində Səfəvilər dövründə (16-cı əsrin 1-ci yarısı) Çuxursəd, yaxud İrəvan bəylərbəyliyi yaradılmışdı. Osmanlı-Səfəvi müharibələri

il 21 mart) əsasən İrəvan və Naxçıvan xanlıqları ərazisində "Ermənistan vilayəti" yaradıldı. Xanlıqlar əyalətlər adlandırıldı. İrəvan əyalətində 15 mahal (Qırxbulaq, Zəngibasar, Gərnibasar, Vedibasar, Şərur, Sürməli, Dərəkənd, Saatlı, Talin, Seyidli, Axsaxlı, Sərdarabad, Abaran, Dərəçiçək, Göyçə) var idi. Çar hökuməti işğal prosesində və Türkmənçay müqaviləsi imzalandıqdan sonra, digər Azərbaycan torpaqları kimi İrəvan əyalətinə də er-

(71,3 faiz) azərbaycanlı, 20073 nəfəri (28,7 faiz) isə erməni idi. 1826-1828-ci illər Rusiya-İran müharibəsi və İrəvanın ruslar tərəfindən işğalından kameral siyahıyaalınmanın keçirilməsində olan dövrdə, azərbaycanlılara qarşı həyata keçirilən soyqırımları və onların bu torpaqlardan kütləvi surətdə deportasiyası nəzərə alınarsa, işğalaqədqərki dövrdə azərbaycanlıların sayı daha çox idi. Ermənilərin kütləvi surətdə Qərbi Azərbaycana köçürülməsi İrəvan əyalətinin etnik tərkibini əsaslı şəkildə dəyişirdi. Bu prosesdə İrəvan əyalətinə İrandan 23568 nəfər, Türkiyədən 21639 nəfər (birlikdə 45207 nəfər) erməni köçürülmüşdü. Bu, köçürülmə ərəfəsindəki bütün əhalinin 90,64 faizinə bərabər idi. Ermənilərin köçürülməsindən sonra əyalətdə əhalinin sayı 115155 nəfər olmuşdu. Bunun nəticəsində əhali arasında azərbaycanlıların sayı azalaraq 71,3 faizdən 43,3 faizə düşmüş, ermənilərin sayı isə artaraq 28,7 faizdən 56,7 faizə çatmışdı.

1840-cı il 10 aprel qanununa əsasən, "Erməni vilayəti" ləğv edilmiş, onun tərkibinə daxil olan İrəvan və Naxçıvan əyalətləri qəzaya çevrilərək, Gürcü-İmereti quberniyasına qatılmışdı. Çar I Nikolayın fərmanı ilə 1849-cu il iyunun 9-da keçmiş "Erməni vilayəti" və Aleksandropol (Gümrü) qəzası əsasında İrəvan quberniyası yaradıldı. Bəzi inzibati ərazi dəyişikliklərindən sonra quberniya İrəvan, Aleksandropol, Ecmiədzin, Naxçıvan, Novobayazid, Çərur-Dərələyəz və Sürməli qəzalarına bölündü. İrəvan quberniyasının

ərazisi 23194,79 kvadratverst (1 verst = 1,0668 kilometr) idi. 1917-ci il Qafqaz təqviminin məlumatına görə, quberniyada 1120242 nəfər əhali yaşayırdı. Hər kvadratverstə 48,3 nəfər düşürdü. Quberniya əhalisinin 589125 nəfəri (52,6 faiz) kişi, 531117 nəfəri (47,4 faiz) qadın, 1014868 nəfəri (90,6 faiz) yerli sakinlər, 105374 nəfəri (94 faiz) müvəqqəti yaşayanlar idi. Çarizmin İrəvan quberniyası əhalisinin etnik tərkibini ermənilərin keyrinə dəyişdirmək siyasəti Türkmənçay müqaviləsindən sonra ardıcıl surətdə həyata keçirilmişdi. Ermənilərin İrəvan quberniyasına köçürülməsi 1877-1878-ci illər Rusiya-Türkiyə müharibəsi dövründə, XIX əsrin 90-cı illərində və XX əsrin əvvəllərində də ardıcıl olaraq davam etdirilmişdi. Bütün bunlara baxmayaraq, İrəvan quberniyasında azərbaycanlı əhalinin xüsusi çəkisi həmişə yüksək olmuşdur. 1917-ci il Qafqaz təqviminin məlumatına görə, 100 ildən çox davam edən soyqırımlarına və deportasiyalara baxmayaraq, azərbaycanlıların sayı 373 582 nəfər (33,35 faiz) idi. Ermənilərin sayı isə qeyd olunan köçürmələr nəticəsində 669871 nəfərə (59,8 faiz) çatdırılmışdı. İrəvan quberniyasındakı 5 şəhərin (Aleksandropol, Naxçıvan, Novobayazid, Ordubad, İrəvan) birlikdə əhalisi 132559 nəfər (11,83 faiz) idi. Əhalinin qalan hissəsi - 967683 nəfər (88,17 faiz) isə qəzalarda, o cümlədən İrəvanda (122208), Sürməlində (104791), Şərur-Dərələyəzdə (90250) yaşayırdı. Azərbaycanlılar bütün şəhər əhalisinin 18,9 faizini (25044 nəfər), qəzaların əhalisinin isə 35,3 faizini (348538 nəfər) təşkil edirdi.

İrəvan quberniyasının iqtisadiyyatında əsas yeri kənd təsərrüfatı tuturdu. Quberniyanın torpaqlarının 70,1 faizi xəzinəyə, 25,6 faizi mülkdarlara məxsus idi. Birinci Dünya müharibəsi nəticəsində yaranmış şəraitə görə (iş heyvanlarının qeydə alınması, əhalinin arxa cəbhə işlərinə cəlb edilməsi və s.), əkin sahələri üçdə bir qədər azalmışdı.

(Davamı var)

zamanı İrəvan bölgəsi iki dəfə (16-cı əsrin sonları və 18-ci əsrin 20-ci illərində) Osmanlı imperiyasının tərkibinə qatılmışdı. Osmanlılar onların hakimiyyəti altına keçən İrəvan əyaləti barədə iki dəfə məlumat xarakterli dəftərlər tərtib etmişdilər. 1728-ci il Müfəssəl dəftərinə görə, İrəvan əyalətində aşağıdakı inzibati-ərazi vahidləri vardı: İrəvan şəhəri, Qırxbulaq, Karpi, Maku, Xinzirək, Kami, Vedibasar, Dərəçiçək, Abaran, Göyçə, Məzrə, Sürməli, İğdır, Aralıq, Şərur, Sədərək, Zər-zəmin nahiyələri, Şuragöl və Naxçıvan sancaqları. Sonralar Çuxursəd bəylərbəyliyi ərazisində İrəvan və Naxçıvan xanlıqları meydana gəldi. Məlum olduğu kimi, erməni H. Şahxatunyanın tərtib etdiyi siyahıda (1441-ci ildən 1828-ci ilədək) İrəvanda hökmranlıq etmiş 49 azərbaycanlı hakimin adı çəkilmişdir. İrəvanın 1827-ci ilin oktyabrında çar Rusiyası tərəfindən işğalı və Türkmənçay müqaviləsi ilə (1828-ci il) xanlığın rəsmən Rusiyaya ilhaqından sonra vəziyyət dəyişdi. Çar I Nikolayın (1825-1855) fərmanına (1828-ci

mənilerin kütləvi şəkildə köçürülməsi planını həyata keçirdi. 1823-1832-ci illərdə aparılmış kameral siyahıyaalmaya görə köçkün ermənilər nəzərə alınmazsa, İrəvan əyalətində 69948 nəfər yaşayırdı. Onların 49875 nəfəri

(Əvvəli ötən nömrələrimizdə)

Nəqliyyat sektorunda daşımaların həcmi artır

Nəqliyyat sektorunda fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyektləri tərəfindən 2014-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində 165 milyon ton yük daşınmış və ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,1 faiz artmışdır. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, qeyri-neft yüklərinin həcmi 3,3 faiz artaraq 117,5 milyon tona çatmışdır. Nəqliyyat vasitələri ilə daşınmış yüklərin 57,9 faizi avtonəqliyyat, 28 faizi boru kəməri, 9,7 faizi dəmir yolu, 4,4 faizi dəniz nəqliyyatı vasitələri ilə həyata keçirilmişdir.

Qeyri-dövlət bölməsində yük daşınması 3,1 faiz artmış, bu bölməyə məxsus nəqliyyat vasitələri ilə yük daşınmasının payı nəqliyyat sektorunda 76,5 faiz təşkil etmişdir. Yanvar-sentyabr aylarında nəqliyyatçılar 1,3 milyard nəfərə və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5 faiz çox sərnişinə xidmət göstərmişlər. Sərnişinlərin 88 faizi avto-

mobil, 11,7 faizi metro nəqliyyatının xidmətlərindən istifadə etmişlər.

Qeyd olunan müddət ərzində dəmir yolu nəqliyyatı ilə yük daşınması 16 milyon ton olmuşdur. Orta hesabla sutkada 598 vaqon yüklənmiş, 611 vaqon boşaldılmışdır. Sutka ərzində dəmir yolunun Şimal istiqaməti üzrə 21,6 min ton, Qərb istiqaməti üzrə 7 min ton və Cənub istiqaməti üzrə 5,9 min ton yükləmə işi yerinə yetirilmişdir. Yanvar-sentyabr aylarında dəniz nəqliyyatında daşınmış yüklərin həcmi 7,3 milyon ton təşkil etmişdir. Yüklərin 56,3 faizini neft yükləri, 43,7 faizini isə quru yüklər təşkil etmiş və bütün daşımalar xarici əlaqə üzrə həyata keçirilmişdir. Cari ilin yanvar-sentyabr aylarında dəniz limanlarında 8,9 milyon ton yükləmə-boşaltma işləri həyata keçirilmişdir. İşlənmiş yüklərin 86,1 faizini beynəlxalq tranzit yüklər təşkil etmişdir. 2014-cü il oktyabr ayının 1-nə kimi ölkə li-

manlarında göndərmək üçün 130,4 min ton idxal yüklərin qalığı olmuşdur.

Nəqliyyat sektorunda daşımaların həcminə görə ən böyük paya malik olan avtomobil nəqliyyatı ilə 95,3 milyon ton yük, 1,2 milyard sərnişin daşınmış və əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə müvafiq olaraq 2,7 faiz və 5,1 faiz artım qeydə alınmışdır. Sərnişinlərin 96,3 faizi avtobus, 3,7 faizi isə minik taksilərinin xidmətlərindən istifadə

etmişlər. Yük dövriyyəsi 2,8 faiz, sərnişin dövriyyəsi isə 5,8 faiz artmışdır. Metro nəqliyyatının xidmətlərindən istifadə etmiş sərnişinlərin sayı 156,5 milyon nəfər olmaqla 4,1 faiz artmışdır. Hava nəqliyyatı ilə 1,4 milyon və ya 8,7 faiz çox sərnişin daşınmış, daşınmanın 99,7 faizi dövlət, 0,3 faizi isə özəl müəssisələrə məx-

sus hava gəmiləri ilə həyata keçirilmişdir. Bu nəqliyyat növü ilə daşınmış yüklərin həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,5 faiz artaraq 86,7 min tona çat-

rılmışdır. Dövr ərzində gəmilər vasitəsilə ölkəyə gətirilən Səngəçal terminalından BTC kəməri ilə 4 milyon ton tranzit Türkmənistan nefti nəql edilmişdir.

Magistral qaz kəmərləri ilə 16 milyard kubmetr və ya 9,6 faiz çox qaz nəql edilmişdir. Nəql edilmiş qazın 29,2 faizi Bakı-Tbilisi-Ərzurum Cənubi Qafqaz boru kəməri vasitəsilə həyata keçirilmiş və 4,7 milyard kubmetr qaz ötürülmüşdür. 2014-cü ilin yanvar-avqust aylarında "İpək yolu" nəqliyyat dəhlizinin Azərbaycan ərazisində 38,9 milyon ton yük, 208,4 milyon nəfər və ya 7,7 faiz çox sərnişin daşınmışdır. Yüklərin 19,6 milyon tonu və ya 50,4 faizi avtomobil nəqliyyatı, 13,2 milyon tonu və ya 34 faizi dəmir yolu nəqliyyatı, 6,1 milyon tonu və ya 15,6 faizi dəniz nəqliyyatı ilə daşınmışdır.

Yük daşımaları fəaliyyətinə 337,9 milyon manat, sərnişin daşınmasından isə 73 milyon manat gəlir əldə olunmuş və müvafiq olaraq 9,9 və 12,9 faiz artmışdır.

TƏLƏBƏLƏR HƏRBİ DƏNİZÇİLƏRİN QONAĞI OLUBLAR

Rusiya Federasiyasının Xəzər Dəniz Donanmasının "Dağıstan" böyük raket gəzətçisi və "Orad Sviyajsk" kiçik raket gəzətçi gəmilərinin doğma sularımıza dostluq səfəri Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının bir qrup tələbəsi üçün də yaddaqalan olmuşdur.

Belə ki, səfər çərçivəsində nəzərdə tutulan bir sıra tədbirlərdə tələbələr də yaxından iştirak etmişlər. Bakıda rəsmi səfərdə olan Rusiya hərbi qrupunun Səbail rayon rəhbərliyi ilə görüşündən əvvəl isə gəmilərin göyərtesinə dəvət edilən tələbələrə hər iki gəminin döyüş qabiliyyəti, şəxsi heyəti, dənizçilərin məişət şəraiti barədə ətraflı məlumat verilmişdir.

Görüşdən sonra "İçərişəhər"ə təşkil edilmiş ekskursiya zamanı da tələbələr qonaqları müşayiət etmişlər.

YEMƏK ÜÇÜN QƏBUL OLUNMAYAN VAXT

Yağlı qidadan zəhərlənməyin mümkünlüyü sirr deyil. Lakin qida qəbulunun vaxtı qidanın özü qədər mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Amerikalı həkimlərin dediklərinə görə, axşam saatlarında televizora baxarkən və ya kompyuter arxasında işləyərkən yemək izafi çəkinin formalaşmasına təkan verir.

Aparılmış eksperiment bunu təsdiqləyib. Gəmiricilərdən bir qrupna yalnız gündüzlər 8 saat ərzində yemək imkanı verilib. Digər qrup isə gecə-gündüz rahat yeyə bilib. Hər iki qrupa eyni miqdarda veriləndə, ikinci qrupdakı siçanlar kökəlib. Deməli, çəki artımı "daxili saat"ın sapsması nəticəsində baş verib.

ABŞ-in Kaliforniya ştatındakı Solk Bioloji Tədqiqatlar İnstitutunun professoru, araşdırmanın rəhbəri S. Pandinin dediyinə görə, sutkanın müəyyən vaxtlarında mədə, qaraciyər və əzələlər maksimal dərəcədə səmərəli çalışır, başqa vaxtsa "yadır". Orqanizmdə hər əzanın belə ritmi var. İstənilən vaxt yemək isə bədəndəki təbii mübadilə proseslərini pozur.

Əvvəlcə qeyd edək ki, süfrə mədəniyyəti restoranla deyil, məhz sizinlə bağlıdır. Süfrə sadə olsa, ofisiant xidmət ədəbini bilməsə belə, süfrə mədəniyyəti qaydalarından şəraitə uyğun şəkildə istifadə edilərsə, restoran-dakı xidmət sizi qane edəcək. Bunun üçün aşağıdakı ilkin qaydalara əməl etmək kifayətdir.

Masada yerləşdirilmiş parça salfet yeməyə başlamazdan əvvəl dizlərin üzərinə sərilər. Yemək zamanı, xüsusilə də içki içməzdən əvvəl tez-tez istifadə olunur. Ancaq ağız parça salfetlə silinməz. Ağız silmək üçün kağız salfetdən istifadə etmək daha düzgündür. Süfrədən qısa müddətə durarkən parça salfeti stula qoyun, bu zaman ofisiant sizin

geri qayıdacağınızı biləcək. Yemək qurtardıqdan sonra salfeti əzmək və ya yemək boşqabına qoymaq əvəzinə səliqəli formada qatlamaq və sol tərəfə qoymaq lazımdır.

İçkilər üçün menyuya baxdıqdan sonra əvvəlcə qadınlar sifariş verirlər.

Süfrəyə gələn şərab onu sifariş edən müştəri tərəfindən yoxlandıqdan sonra uyğun bilinərsə, bütün qonaqlara servis edilir.

Boşqabların üst tərəfinə yerləşdirilən kiçik qaşığı desert qaşığıdır. Üst-üstə yerləşən boşqablardan birinci salat, sonra qəlyanaltı və sonuncu əsas yemək boşqabıdır.

SÜFRƏ MƏDƏNİYYƏTİ

şəkildə süfrəyə qoyulmamalıdır və yaxud kürək şəkildə uc hissəsi boşqabda və sapı masada buraxılmamalıdır.

Əgər çörək bütöv haldadırsa, heç bir zaman dişlənməz, tikə şəkildə qoparılar. Çörək, yemək boşqabının kənarında deyil, çörək qabında saxlanılır. Əgər qabda son çörək dilimi qalıbsa, əvvəlcə qonaqlara təklif edilir, sonra götürülür.

Yeməklər ofisiant tərəfindən sol tərəfdən servis edilir. Boşqablar sağ tərəfdən yığılar.

Duz və bibər qabından biri tələb olunduqda hər ikisini uzatmaq lazımdır. Yeməyin dadına baxmadan duz və ya bibər əlavə etmək olmaz.

İçki qədəhləri boyun hissəsindən tutulur. Solda yerləşən qədəh su, sağdakı isə şərab üçündür.

Yemək yeyən zaman ətrafdakı insanlara, ofisianta qarşı mehriban olmaq lazımdır.

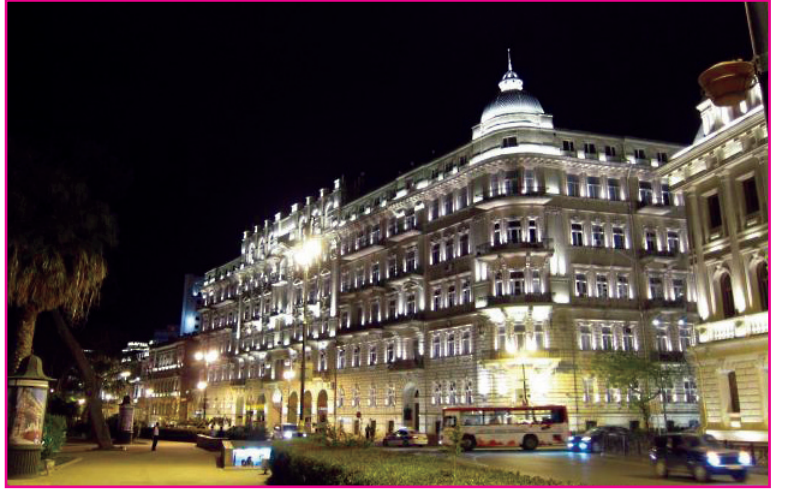
Sadaladığımız süfrə mədəniyyəti qaydaları təbii ki, əvəzolunmaz, son qaydalar deyildir. Lakin ləzzətli və xoş bir yemək üçün bu qaydalara əməl etmək vacibdir.

YARIZARAFAT, YARIGERÇƏK

- ☛ Deyirəm bəlkə bundan sonra başqasına quyu qazanda ancaq və ancaq neft quyusu qazaq? Necə olmasa, ölkəmiz neft ölkəsidir axı...
- ☛ Keçmişini unudanı gələcəkdə keçmişindən pis günlər gözləyir.
- ☛ Hətta qaçmağın idman, idmanın isə cana faydası olduğunu bilsəniz də, namərdin qabağından qaçmayın.
- ☛ Çox adamın indiki ağılı ilə iyirmi-otuz il əvvəlki ağılı arasında fərqi heç böyüdücü ilə də aşkar etmək mümkün deyil.
- ☛ İndiki nadanlara baxanda keçmişdəkilərə heykəl qoymaq gərəkdir.
- ☛ Özlərinin ehtiyacı olmadığı üçün çox adam mənə ağıl verir?
- ☛ İki ən yaxşı adamın adını deyə bilərsiniz? Biri siz, başa düşdüm. Bəs ikincisi?
- ☛ Bəzilərinin yaltaqlığının dərəcəsi deyəsən 360 dərəcədəndə çoxdur axı...
- ☛ Məndən soruşanda ki, siz orda nə edirsiniz, cavabında az qalır qışqıram: "Biz nə edə bilərik, Ağabala?"
- ☛ Hərə öz "standartını" tətbiq etməsə, standart yaxşı şeydir.
- ☛ Görəcəyimiz günlər varmı ki... Yaradıcılıq işlərinin dəyərini kiloqramla ölçənlər, sən demə heç bir kiloqramın da nə qədər olduğunu bilmirlərmiş.
- ☛ Əzrayılın kiməsə "Xox" gəldiyini eşitmişiniz? Yox! Amma hər kəsin canını o, alır.
- ☛ Əvəzedilməz işçilər var. Sadəcə çoxları itkilərini düz hesablaya bilmir.
- ☛ Deyirəm baş götürüb elə bir yerə gedəsən ki, orda bir sən olasan, bir də arxada danışmağın nə olduğunu bilməyənələr.
- ☛ Nala-mıxa vuranlardan ya nalı gizlətmək lazımdır, ya mıxı.

- ☛ Allah, mənə səbr ver. Pulu onuz da xərcləyəcəyəm.
- ☛ Yersiz gələndə, yerli uzağı hara kimi qaçmalıdır?
- ☛ Allahım, bəzi adamlarda adamlıqdan heç nə yoxdur axı...
- ☛ Səsinizin tonunu o qədər qaldırın ki, sizə qışqıranda qulağınız batmasın.
- ☛ Başı həmişə qalda olana igid demək olar?
- ☛ Vərəqləri az olduğu üçün əvvəllər mənim kitabımı bağlamağa çalışanlar indi qəzetimi bağlamaq fikrinə düşüblər?
- ☛ Hamının oxuya bilməsi üçün "Tarix-Nadir"-i bəzən qədər ixtisar etmək olmazmı?
- ☛ Deyirəm açasan sandığı, tökəsən yerə özlərini elm dəryası saysalar da, tramvayın altında qalan "3"-lə sinifdən-sinfə keçənlərin kamal attestatını...
- ☛ Söz dilin, dil insanın yaşayığıdır.
- ☛ Adam var, yaxşı işinə görə ona mükafat verirlər, adam da var ki, yaxşı işinə görə ona ancaq və ancaq iş verirlər.

Rasif TAHIROV

MÜƏMMALI TAPINTI

248 milyon yaşlı olan bu sürünənin -"Balıq Kərtənkələ"-nin qalıqları Çində aşkar edilib. Onların balıq və müasir delfinlərdən çox kərtənkələlərə oxşayan çauxuzavrlara aid olduğu aydınlaşdırılır. Ola bilər ki, bu qrupa məxsus olan sürünənlər həm quruda, həm də suda yaşayıblar.

Paleontoloqlar aşkar olunan bu qalıqların primitiv ixtiozavrlar tipinə aid olduğu qənaətinə Trias dövrünün sonları və Yura dövrünün əvvəllərinə aid, dənizlərin dibində formalaşmış qayalıqların yerləşdiyi Anxoy əyaləti ərazisində qazıntı işləri aparıldıqdan sonra gəlirlər.

Qazıntı zamanı, 252 milyon il əvvəl nəslə kəsilməmiş dəniz heyvanlarının 96 faizinin, quruda yaşayan heyvanların isə 70 faizinin qalıqları tapılmışdır. Bununla yanaşı, alimlər ilk dəniz sürünənlerinden olmuş, təkamül müddətində dəniz həyatına keçid almaqla yanaşı, həm də doğaraq artma xüsusiyyəti qazanmış ixtiozavrlarla maraqlanmışlar. Bu tapıntı qeyri-adi, çünki qazıntı zamanı bir deyil, dörd ixtiozavra - ana və qarındakı üç balaya aid qalıqlar var. Sürünənlərin strukturu və onların doğum zamanı öldükleri məlum oldu.

Ən maraqlısı isə, çauxuzavr balalarının aşkar olunduğu bu doğum davranışının nə qədim dəniz sürünənlərinə, nə də müasir məməlilərə aid olmamasıdır. Alimlər bu faktı əsaslanaraq, eynən müasir balinalar kimi, ixtiozavrların da doğum xüsusiyyətini dəniz həyatına keçid almamışdan əvvəl quruda təkamülləşdirdiklərini bildirirlər. Çinin Pekin universitetinin geoloqu Da-yong Jiang yeni tapıntının dəniz həyatına tamamilə uyğunlaşmış və həm quruda, həm də suda yaşayan indiki sürünənlərin əcdadı olduğunu qeyd edib.

Livescience.com

DUZLU SU İLƏ İŞLƏYƏN AVTOMOBİL

Duzlu su ilə işləyən avtomobil istehsal olunub. "NanoFlowcell AG" adlı şirkət avtomobili Liviyadakı zavoddan hazırlayıb. Ekologiyaya korlamayan bu avtomobil idman növündəndir.

"Quant e-Sportlimousine" adı verilən 5,25 metr uzunluğunda və 2,2 metr enindəki 4 oturmaqalı avtomobilin saatda 350 kilometr sürətə çatma bildiyi açıqlanıb. 920 at gücü olan bu avtomobil 2014-cü ildə Cenevrə sərgisində nümayiş etdirildikdən sonra Avropa Birliyi tərəfindən istifadəsinə icazə veriləcəyi məlum olub.

Mütəxəssislər avtomobilin mühərrikinin hidrogenlə işləyən yanacaq batareyalarına bənzədiyini, ancaq enerjini saxlamaq üçün istifadə edilən mayenin duzlu su olduğunu söyləyiblər. 200 litr su saxlama tutumu olan avtomobilin bir anbar su ilə təxminən 600 km yol qət etdiyi açıqlanıb.

"NanoFlowcell AG" səlahiyyətli avtomobilin bazara çıxarılacağı vaxtı hələlik müəyyən etməyiblər. Avtomobilin qiymətinin 1,7 milyon dollar olacağı təxmin edilir.

VAXTINDA KÖMƏYƏ ÇATIBLAR

Azərbaycanın ərazi sularının cənub hissəsində, sahiləndən 50-55 dəniz mihi məsafədə Rusiya Federasiyasının bayrağı altında üzən, İran İslam Respublikasına məxsus "Amur 2504" gəmisi yanacağın bitməsi səbəbindən təhlükəli vəziyyətlə qarşılaşdığından "Həyəcan" ("SOS") signalı verir.

Azərbaycan Dövlət Dəniz Administrasiyasının mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, administrasiyanın Dəniz Üzgüçülüynünün Təhlükəsizliyi Mərkəzi tərəfindən qəbul edilmiş "SOS" signalı əsasında həmin dəniz ərazisində dəniz üzgüçülüynünün təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və adıçəkilen gəminin yanacaq ilə təmin olunması məqsədilə operativ tədbirlər həyata keçirilərək qeyd olunan gəminin təhlükəsiz hərəkəti bərpa edilib.

"Amur 2504" gəmisi yanacaq ilə təmin edildikdən sonra yerli vaxtla saat 11:30-da Ənzəli limanı istiqamətində yoluna davam edib.

"DƏNİZ"İN GÜLLÜŞ PƏYİ

Bir nəfər Aristoteldən soruşur:

- Ağıllı adamla ağılsız adamı nəylə fərqləndirmək olar? Aristotel deyir:

- Ağıllı adam başqa bir ağıllı adamın fikri ilə həmişə razılaşar. Sarsaq isə adətən nə ağıllı, nə də sarsaq adamın fikri ilə razılaşır.

Məşhur fizik Henrix Herts gənc yaşlarında tornaçı sənətinə böyük həvəs göstərirdi. Çox illər keçdikdən sonra Hers professor olarkən ona tornaçı sənətini öyrədən usta heyfşilənərək demişdi:

- Əfsus, min əfsus! Herstdən əla tornaçı çıxardı.

Bir kahin Molyerdən kilsəyə sədəqə verməyi xahiş edir. - Mənim çoxlu borcum var, - deyər dahi komediyaçı cavab verir.

- Sən ən çox Allaha borclusan.

- Düzdür, - deyər Molyer cavab verir. - Ancaq Allah başqa sələmçilər kimi hər gün zəhləmi tökmür.

İsveçrə qoşunları Burqundiya Hersoqu cəsarətli Karlın qoşunlarının hücumunu dəf etməyə hazırlaşdığı vaxt onların rəhbəri ucadan dua edir:

- Böyük Allah! Əgər biz haqlıyıqsa, bizə qələbə bəxş et! Əgər düşmənlər haqlıdırlarsa, qələbəni onlara bəxş et! Yox, əgər kimin haqlı olduğunu həll edə bilməsən, çəkil kənardan bax, gör biz necə qalib gələcəyik. Amin!

Evlənmək istəyən bir nəfər Sokratla məsləhətləşib, fikrini öyrənmək istəyir. Sokrat deyir: - Əgər bəxtinə mülayim, mehriban qadın çıxsın, xoşbəxt olacaqsan. Əksinə - filosof!

Ərəb ədəbiyyatında hazırca vablığı və yumoru ilə məşhur olan Cuhanın yanına bir ərəb şairi gəlmiş və yazdığı qəsidəni oxuyub, onun fikrini bilmək istəmişdi.

- Qəsidə çox pis yazılmışdır! - deyər Cuhə cavab verdikdə şair acıqlanmış, onu söyməyə və təhqir etməyə başlamışdı.

- Nəsrin nəzmindən min qat qüvvətlidir, - deyər Cuhə cavab vermişdi.

Cuhə dostlarından birinə təsadüf edib dedi:

- Nə üçün məni qonaq çağır-mırsan?

- Çünki sən çox qarınqulusan, tikənin birini ağzına qoymamış, əlini o birinə uzadırsan!

- Sən məni qonaq çağır, söz verirəm ki, iki tikənin arasında üç rükət namaz qılsam, - deyər Cuhə cavab vermişdi.

BAŞ REDAKTOR
Rasif İman oğlu
TAHIROV

ÜNVANIMIZ:
Bakı şəhəri,
B. Ağayev küçəsi, 117
TELEFONLARIMIZ
Baş redaktor
(050) 670-33-76,
redaktor müavini
(050) 341-26-40

Qəzetin təsisçisi
"Azərbaycan
Xəzər Dəniz
Gəmiçiliyi"
Qapalı Səhmdar
Cəmiyyətidir

Qəzet "Dəniz"
qəzetinin kompyuter
mərkəzində yığılmış,
səhifələnməmiş və
"OL" MMC-də
çap olunmuşdur

Şəhadətnamə 271
Sayı 2000
Sifariş 188